

ECOLOGISCH PROJECTPLAN

HOSBEKKEWEG 2

TE BORNE

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Ecologisch Projectplan Hosbeekweg 2 te Borne

Opdrachtgever	Gemeente Borne Rheineplein 1 7622 Borne
Rapportnummer	1057.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	21 maart 2016
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA.....	2
	2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	5
	2.3 Deskundige begeleiding	6
3	VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE	7
	3.1 Broedvogels.....	7
	3.2 Vleermuizen.....	10
	3.3 Steenmarter.....	12
4	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING.....	14
	4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	14
	4.2 Doel en belang van de activiteiten.....	15
	4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten	16
	4.4 Alternatieven.....	16
	4.5 Wettelijk belang van de ingreep	16
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA.....	17
	5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten.....	17
	5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	18
	5.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet	16
6	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL.....	20
	6.1 Mitigerende en compenserende maatregelen.....	20
	6.2 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen	24
	6.3 Zorgvuldig handelen en zorgplicht.....	24
7	SAMENVATTING.....	25

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Borne opdracht gekregen voor het opstellen van een projectplan en het begeleiden van een ontheffingsaanvraag in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet ten behoeve van de voorgenomen aanleg van een crematorium aan de Hosbekkeweg 2 te Borne.

Het projectplan is opgesteld naar aanleiding van de resultaten van het ecologisch onderzoek dat Econsultancy van mei t/m november 2015 op de locatie heeft uitgevoerd (rapport: 15055597 BRN.GEM.ECO2). Uit het onderzoek is gebleken dat in de woonboerderij één paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is. In de varkensschuren bevindt zich een kraamverblijfplaats van een steenmarter. Tevens vormen de schuren een roestplaats voor een kerkuil.

Het projectplan heeft tot doel om mitigerende en compenserende maatregelen vast te leggen, die een negatief effect op beschermde soorten voorkomen en behoud van de huidige functionaliteit te allen tijde garanderen. De maatregelen voor de gewone dwergvleermuis, kerkuil en steenmarter worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), door middel van een ontheffingsaanvraag als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet.

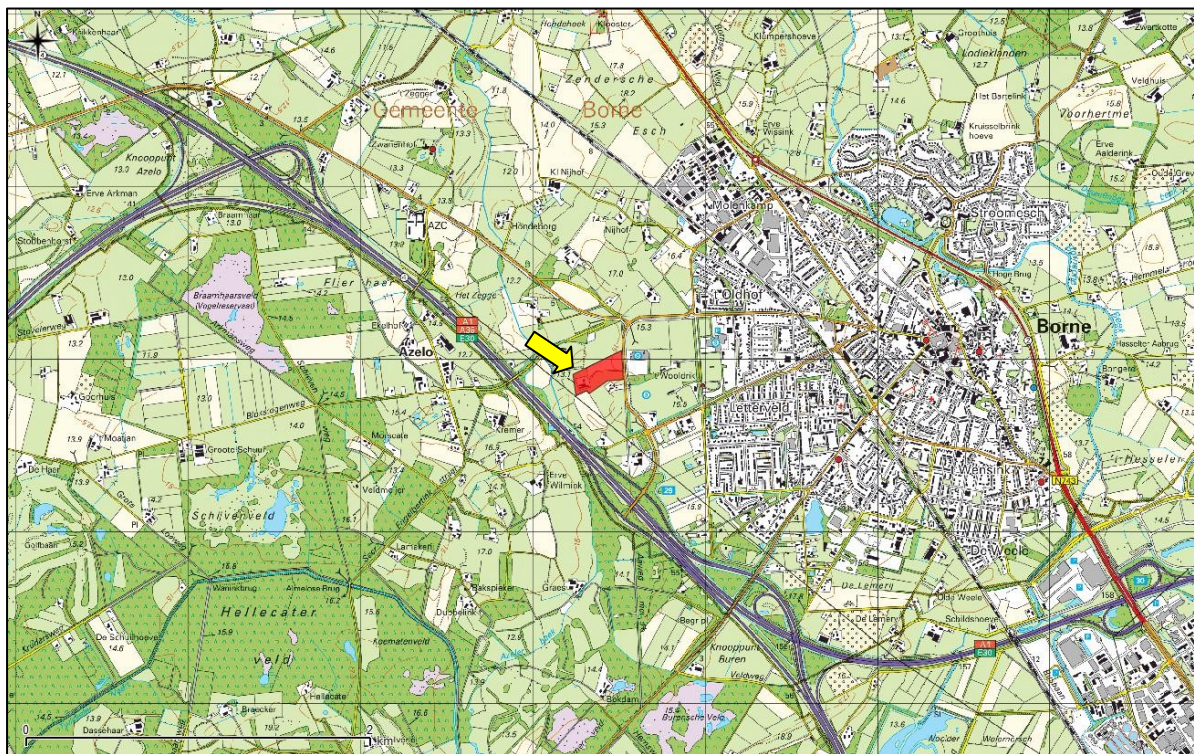
De volgende onderzoeksvragen zijn in onderhavig projectplan beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA

De onderzoekslocatie (± 4 ha) ligt aan de Hosbekkeweg 2, circa 2 kilometer ten westen van de kern van Borne. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 28 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 246.380, Y = 479.900.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het erf van de boerderij aan de Hosbekkeweg en enkele delen van het omliggende agrarische gebied. Het erf is bebouwd met een woonboerderij en twee grote varkensschuren. De schuren zijn leegstaand. Rond de woonboerderij bevindt zich een tuin met gazon, beplanting en enkele oude eiken. Het agrarisch gebied bestaat uit weiland (westelijk deel) en bouwland (oostelijk deel). Vanaf de Hosbekkeweg is een onverharde toegangsweg aanwezig. Langs de toegangsweg bevindt zich een houtsingel.

De onderzoekslocatie wordt omsloten door agrarische percelen met bijbehorende boerderijen. Het gebied ligt ingeklemd tussen de rijksweg A1, de Bloksteegweg en de Klufft. Aan de oostzijde van de Hosbekkeweg bevindt zich sportterrein 't Wooldik.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens de uitvoering van de quickscan flora en fauna.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Overzicht erf.

Figuur 4. Woonboerderij.

Figuur 5. Eén van de schuren.

Figuur 6. Erf met weideperceel op voorgrond.

Figuur 7. Bouwland op oostelijke deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 8. Woonboerderij vanaf zuid-oostzijde.

2.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, het Lonnekermeer, bevindt zich op circa 8 kilometer afstand ten zuidwesten van de onderzoekslocatie.

Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie grenst aan het Natuurnetwerk Nederland. Het betreft de percelen langs de Azelerbeek. Deze zijn recentelijk ingericht met nieuwe natuur. In figuur 9 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk weergegeven.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

Figuur 9. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (lichtgroen).

2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in mei 2015 een quickscan flora en fauna voor de locatie opgesteld (rapport 15045451 BRN.GEM.ECO1). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Tijdens het veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percellen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van diverse gebouwen is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Uit de quickscan (rapport 15045451 BRN.GEM.ECO1) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er op sommige punten meer informatie is benodigd:

Steenuil, kerkuil en ransuil

De steenuil, de kerkuil en de ransuil zijn soorten die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de planvorming, indien deze op of in de omgeving van de onderzoekslocatie voorkomen. In het kader van de Flora- en faunawet is het wenselijk meer inzicht te verkrijgen over het gebruik van de onderzoekslocatie door deze soorten (bijvoorbeeld broedgebied en/of functioneel leefgebied). Aan de hand van de resultaten van het onderzoek kan worden bepaald of en welke functie het plangebied voor de soorten heeft en kan worden bepaald of er sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet.

Vleermuizen

De te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet. Gelet op de geschiktheid van de bebouwing en de omvang van de onderzoekslocatie, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Dit geldt tevens voor de functie als foerageergebied en vliegroute. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen.

Steenmarter

Tijdens het veldbezoek zijn enkele uitwerpselen van de soort in de schuren aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door de steenmarter. Voor steenmarter geldt dat een onthefing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is, tenzij wordt gewerkt conform een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Bouwend Nederland). Door middel van aanvullend onderzoek kan worden vastgesteld wat de functie van de onderzoekslocatie voor de steenmarter is.

Amfibieën

In de omgeving van de onderzoekslocatie komen de strikt beschermde kamsalamander, heikikker en poelkikker voor. Alle drie de soorten zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Mochten in het naastgelegen natuurgebied beschermde soorten voorkomen, dan is het niet uitgesloten dat de houtsingels op de onderzoekslocatie daarvoor een landhabitat vormen. Om hierover meer informatie te verkrijgen, is geadviseerd te onderzoeken of het naastgelegen natuurgebied een voortplantingsplaats voor de soorten vormt.

2.3 Deskundige begeleiding

De deskundige die is betrokken bij het project is de ervaren ecooloog Ing. L. Hunink-Verwoerd. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Vleermuiswerkgroep Gelderland (Vlegel), Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant, Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg, vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Econsultancy is lid van de branchevereniging 'Netwerk Groene Bureaus' en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

De begeleiding van de voorgenomen werkzaamheden zal eveneens door een ter zake kundige worden uitgevoerd.

3 VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE

3.1 Broedvogels

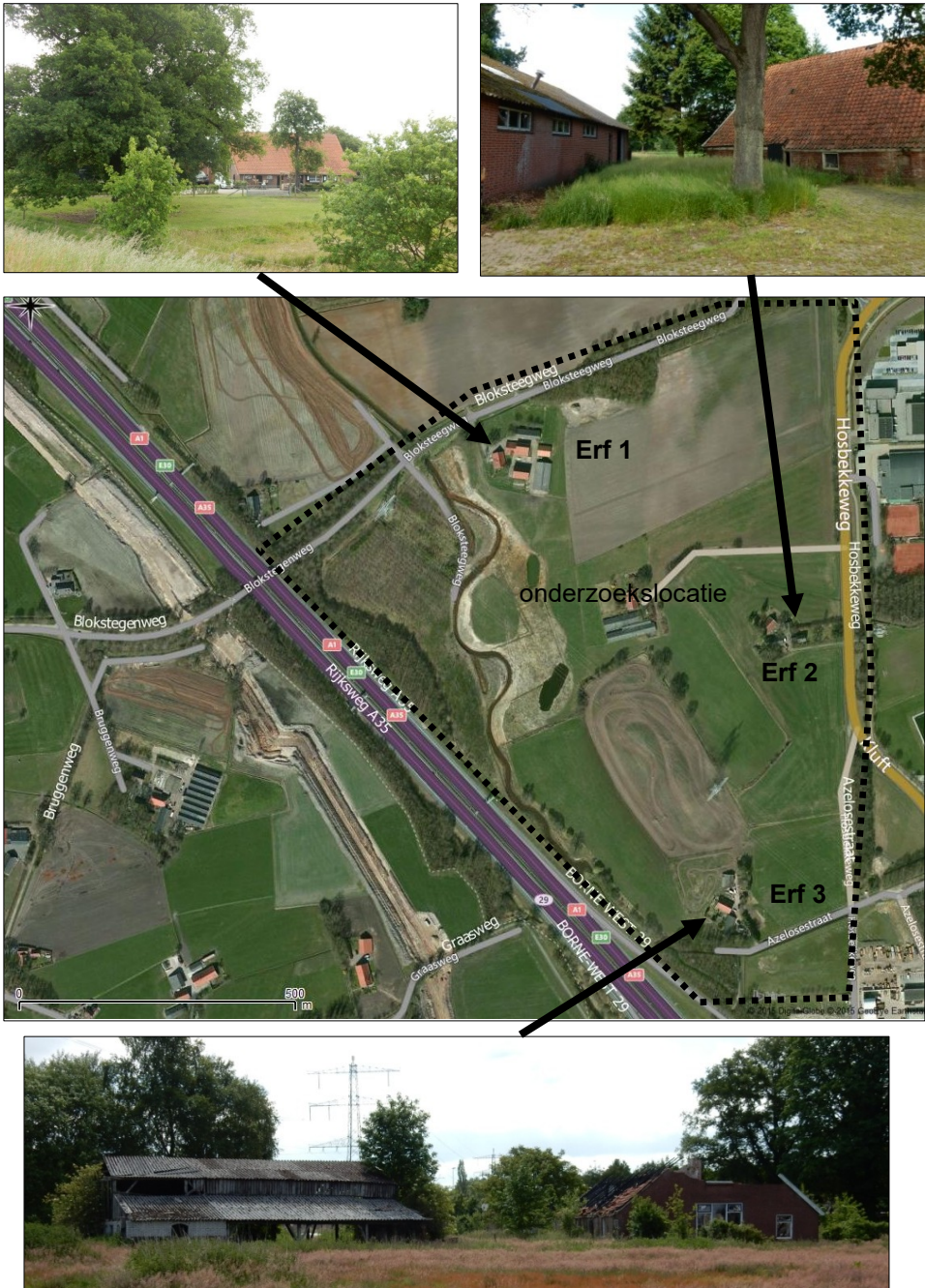
Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat de steenuil, de kerkuil en de ransuil mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de planvorming, indien deze op of in de omgeving van de onderzoekslocatie voorkomen. In het kader van de Flora- en faunawet is het wenselijk meer inzicht te verkrijgen over het gebruik van de onderzoekslocatie door deze soorten (bijvoorbeeld broedgebied en/of functioneel leefgebied). Aan de hand van de resultaten van het onderzoek kan worden bepaald of en welke functie het plangebied voor de soorten heeft en worden beoordeeld of er sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet. De onderzoeksresultaten van het uitgevoerde onderzoek zijn opgenomen in rapportage 15055597 BRN.GEM.ECO2.RAP (Hosbekkeweg 2 Borne) versie D1, en hieronder samengevat.

3.1.1 Onderzoeksmethode broedvogels

De optimale onderzoeksperiode voor de steenuil is in de periode half februari tot half april. Door opdrachtverstrekking in mei 2015 was een onderzoek in die periode voor 2015 niet meer mogelijk. Tijdens het onderzoek is de onderzoekslocatie in de voorzomer 3 maal bezocht gedurende schemerperiode, waarbij is gelet op de aanwezigheid van steenuil, ransuil of kerkuil op de onderzoekslocatie. Daarnaast is de aanwezigheid van kerk- en steenuilen in de omgeving belangrijk. Informatie is verkregen door navraag te doen bij omwonenden. Daarbij zijn aanvullende erf inspecties uitgevoerd.

3.1.2 Waarnemingen tijdens het veldonderzoek

De soortgroep waarover tijdens het onderzoek meer informatie is ingewonnen betreffen de uilensoorten; steenuil, ransuil en kerkuil. Het buurtonderzoek heeft een belangrijk aandeel gehad in het onderzoeksproces. Hierbij is de gehele omgeving tussen de A1, de Hosbekkeweg, de Bloksteegweg en de Azelosestraat onderzocht. In dit gebied zijn 3 erven aanwezig. In figuur 10 zijn de betreffende erven genummerd. Alle erven zijn tijdens het bezoek geïnspecteerd. Bij erf 1 is navraag gedaan bij bewoners. Omdat er geen uilen van erf 1 gebruik maken, is er geen nadere inspectie op erf 1 uitgevoerd.

Figuur 10: Naburige erven die zijn onderzocht tijdens het buurtonderzoek.

Steenuil

Uit het buurtonderzoek dat is uitgevoerd op 8 juni 2015 blijkt niet dat er steenuilen op het erf of op de omliggende erven voorkomen. Er is navraag gedaan bij bewoners van erf 1 en deze geven aan dat er geen steenuilen zijn waargenomen. Tijdens de inspectie van de schuren op de onderzoekslocatie en op erf 2 en 3 zijn geen sporen van steenuilen, als braakballen of ruiveren aangetroffen. Ook zijn in de navolgende bezoeken in de schemerperiode op het erf op de onderzoekslocatie nooit steenuilen waargenomen. Er kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat de steenuil geen gebruik maakt van de onderzoekslocatie en de directe omgeving. Met deze soort hoeft geen rekening te worden gehouden in de verdere planvorming.

Ransuil

De ransuil is een soort die niet gebonden is aan bebouwing. De soort maakt gebruik van bomen. Veelal kunnen oude kraaiennesten worden gebruikt om te nestelen. Het gepiep van jonge ransuilen is onmiskenbaar en verraden al snel de aanwezigheid van de soort. Tijdens geen van de bezoeken in de schemerperiode zijn er ransuilen gehoord of gezien. Er zijn verder geen indicaties zoals braakballen, krijtsporen of ruiveren die er op duiden dat ransuilen van de onderzoekslocatie gebruik maken. Maatregelen ten aanzien van deze soort zijn niet aan de orde.

Kerkuil

De kerkuil is een typische soort die gebonden is aan boerenerven en in de meeste gevallen in nestkasten broedt. Ook maakt de soort gebruik van leegstaande schuren op erven. In de varkensschuur op het erf op de onderzoekslocatie is een enkele braakbal en zijn enkele uitwerpselen van de kerkuil aangetroffen. Deze duiden op het gebruik van de varkensschuur op de onderzoekslocatie als roestplaats (rust)rustplaats.

Figuur 11. Braakballen en uitwerpselen van de kerkuil op erf 2.

Volgens de bewoners van erf 1 maakt de kerkuil gebruik van erf 2. Bij inspectie van het erf 2 bleek dat inderdaad het geval. In een open schuur zijn zeker 30 braakballen en uitwerpselen van de kerkuil aangetroffen. Boven in de nok is een opening aanwezig waar de kerkuil in kan wegkruipen. De aanwezigheid van een nestplaats op deze locatie kon niet worden uitgesloten. Op 25 januari 2016 is de locatie wederom bezocht. Met behulp van een endoscoop is de ruimte in de nok onderzocht. Er zijn geen nestindicaties aangetroffen. Wel zijn er verse braakballen waargenomen die er op duiden dat de slaapplaats ook in de winterperiode wordt gebruikt. De winterverblijfplek is vaak een andere plaats dan de voortplantingsplek (RvO, 2014). Bekende broedplaatsen van de kerkuil bevinden zich volgens de kerkuilenwerkgroep (contactpersoon de heer J. Drop) op een kleine 1,5 kilometer afstand tot de locatie, bijvoorbeeld in Azelo, aan de westzijde van de A1. Die afstand is voor kerkuilen tussen de nestplaats en een roestplaats goed te overbruggen, de roestplaats valt binnen het territorium.

Figuur 12. Braakballen van de kerkuil in de vervallen kapschuur op erf 3.

Op erf 3 is een vervallen woning en een vervallen kapschuur aanwezig. Echte schuilplekken voor de kerkuil ontbreken. Op de balken van de kapschuur zijn enkele uitwerpselen van de kerkuil aangetroffen en in het hooi onder de balken lagen enkele oude braakballen. Af en toe zal de uil van de schuur gebruik maken.

3.1.3 Functie van de onderzoekslocatie voor kerkuilen

Gelet op de aangetroffen sporen van de kerkuil vormt de varkensstal op de onderzoekslocatie een roestplaats voor de kerkuil. Een nestplaats is niet aanwezig. Omdat er weinig sporen zijn aangetroffen, zal de roestplaats niet frequent worden gebruikt.

Het naastgelegen erf vormt een vaste rust- en verblijfplaats voor kerkuilen. Het vormt een rustplaats die ook in de winter in gebruik is.

Omdat de kerkuil sporadisch van de onderzoekslocatie gebruik maakt en zich op het naburige perceel een vaste rust- en verblijfplaats van een kerkuil bevindt, wordt verwacht dat de agrarische percelen binnen de onderzoekslocatie worden gebruikt om te foerageren. Ook de omgeving van de onderzoekslocatie is daarvoor geschikt. De broedplaats bevindt zich een kleine 1,5 kilometer verderop.

3.2 Vleermuizen

Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie in principe geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet. Gelet op de geschiktheid van de bebouwing en de omvang van de onderzoekslocatie, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. De onderzoeksresultaten van het uitgevoerde onderzoek zijn opgenomen in rapportage 15055597 BRN.GEM.ECO2.RAP (Hosbakkeweg 2 Borne) versie D1, en hieronder samengevat.

3.2.1 Onderzoeksmethode onderzoek vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode eind mei tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd (3 juni, 26 juni, 8 juli, 29 augustus en 23 september 2015). De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Daarnaast is inzicht verkregen in het gebruik van de onderzoekslocatie als foerageergebied en vliegroute. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totale aantal veldbezoeken is op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per veldronde. Met vijf bezoeken is voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetector met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

3.2.2 Waarnemingen tijdens het veldonderzoek

Eerste veldbezoek 3 juni 2015

Tijdens het eerste veldbezoek (avondronde) was het circa 12 °C en droog. Er zijn minimaal 2 gewone dwergvleermuizen foeragerend op het erf waargenomen. Ook zijn er twee laatvliegers waargenomen op de onderzoekslocatie. De vleermuizen kwamen echter langs de beplanting van het toegangspad vanuit Borne naar de onderzoekslocatie vliegen. Vastgesteld is dat de vleermuizen niet afkomstig waren van de bebouwing op de onderzoekslocatie.

Tweede veldbezoek 26 juni 2015

Het tweede veldbezoek betrof een ochtendronde, gestart 2 uur voor zonsopkomst. Het was 15 °C en droog. Er zijn tot 20 minuten voor zonsopkomst foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen op het erf en de tuin. Ook is een laatvlieger foeragerend waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vlogen regelmatig een ronde om de woning. In totaal zijn er 4 gewone dwergvleermuizen waargenomen en 2 laatvliegers. Bij de schuren zijn weinig vliegbewegingen van vleermuizen waargenomen. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen.

Derde veldbezoek 8 juni 2015

Tijdens het avondbezoek was het ruim 15 °C met motregen. Er zijn geen verblijfplaatsen in de woning of de schuren aangetroffen. Maximaal 5 gewone dwergvleermuizen foerageerden op het erf en maakten gebruik van de tuin en de bomen. Twee laatvliegers kwamen vanaf de bebouwde kom van Borne langs de toegangsweg gevlogen. De laatvliegers maakten hierbij gebruik van de beplanting langs het toegangspad.

Vierde veldbezoek 29 augustus 2015

Tijdens het vierde veldbezoek was het bijna 20 °C en droog. Tijdens het avondbezoek zijn er zeer weinig vleermuizen aangetroffen, hooguit 2 gewone dwergvleermuizen. Er zijn geen baltende vleermuizen gehoord.

Vijfde bezoek 23 september 2015

Tijdens deze avond was het 13 °C en droog. Er zijn enkele gewone dwergvleermuizen foeragerend over het erf waargenomen. Daarbij werden vooral de twee grote eiken op het erf veelvuldig gebruikt. Er is één baltende gewone dwergvleermuis meerdere malen gehoord, steeds op dezelfde locatie, aan de zijde van de deel van de woonboerderij, nabij een opening die geschikt is voor vleermuizen.

3.2.3 Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

Binnen de onderzoekslocatie is één paarverblijfplaats van één gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het gaat om een paarverblijfplaats aan de zijde van de deel in de woonboerderij. Op deze locatie is een kier in de bebouwing aanwezig, waarvan de vleermuis vermoedelijk gebruik maakt (zie figuur 16). Verder zijn er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

De landschapstructuren en de tuin worden gebruikt door circa 5 gewone dwergvleermuizen en 2 laatvliegers om te foerageren. Ook de twee grote eiken op het erf zijn daarbij intrek. De beplanting langs de toegangsweg wordt door vleermuizen gebruikt om langs te vliegen. Gelet op het kleine aantal vleermuizen dat hiervan gebruik maakt, gaat het niet om essentieel foerageergebied of om een essentiële vliegroute.

Figuur 13: Vermoedelijke verblijfplaats gewone dwergvleermuis.

3.3 Steenmarter

Tijdens het veldbezoek van de quickscan flora en fauna zijn enkele uitwerpselen van de steenmarter in de schuren aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door de steenmarter. Voor steenmarter geldt dat een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is, tenzij wordt gewerkt conform een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Bouwend Nederland). Door middel van aanvullend onderzoek is vastgesteld wat de functie van de onderzoekslocatie voor de steenmarter is.

3.3.1 Onderzoeksmethode steenmarter

Het doel van het veldonderzoek is om te bepalen of er een kraamverblijfplaats van steenmarters in de schuren aanwezig is. Dit is gedaan aan de hand van een nadere inspectie van de varkensschuren die is uitgevoerd op 3 juni 2015. Hierbij is gezocht naar sporen als uitwerpselen en prooiresten. Verder is tijdens de bezoeken op 26 juni en 8 juli 2015 gelet op steenmarters, die vaak in de schemerperiode waarneembaar zijn. Dit kan door middel van zichtwaarnemingen of geluid (als gestommel) die de dieren produceren als ze actief zijn in de schuur.

3.3.2 Waarnemingen tijdens het veldbezoek

Tijdens het eerste veldbezoek op 3 juni 2015 is een steenmarter in de noordelijk gelegen varkensschuur gehoord. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Er werd gestommel gehoord van een steenmarter die op het dakbeschot liep. Dit is waargenomen binnen de periode dat steenmarters jongen hebben. In de varkensschuur zijn meerdere latrines met zowel kleine en grote keutels aangetroffen. De kleine keutels zijn van jonge dieren. De keutels lagen op de betonnen vloer. Tijdens de bezoeken op 26 juni en 8 juli 2015 zijn geen waarnemingen van steenmarters gedaan. De steenmarters hebben alle mogelijkheid om vrij rond te lopen in de leegstaande varkensschuren. Schuilplaatsen kunnen de dieren vinden tussen het dakbeschot en het dak.

3.3.3 Functie van de onderzoekslocatie voor steenmarter

Op basis van de aanwezigheid van latrines met keutels van volwassen en jonge steenmarters en de waarnemingen van een steenmarter binnen de voortplantingsperiode, kan worden geconcludeerd dat zich een kraamverblijfplaats van een steenmarter in de varkensschuur op de onderzoekslocatie bevindt.

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens een crematorium te realiseren op de onderzoekslocatie. De bestaande bebouwing zal hiervoor worden gesloopt. Er worden bomen geplant en er wordt een parkeerplaats aangelegd. De landschapstructuren en de twee grote eiken op het woonerf blijven gehandhaafd.

Bij de keuze voor de locatie en het bouwen van een crematorium buiten de bebouwde kom van Borne is het landschap belangrijk en uitgangspunt. De erfinrichting kenmerkt zich door de ingetogen en informele sfeer van de boerenerven met hun streekeigen bomen in het gras. De inrichting vormt één geheel met die van het omringende landschap en zoekt niet het contrast op met een stedelijke tuinrichting. Ook de verlichting van het terrein speelt in op zo min mogelijk schade in de duisternis. Bij de landschapsverbetering hoort ook de bij een kamp kenmerkende gebogen contour. Bij de bouw van de zuidelijke veestal is het contour van de oostelijke kamp aangetast. Bij het herstel wordt de vlakke ligging van het terrein weer met grond aangevuld, zodat de bolling van de kamp weer aanwezig is. Langs de Hosbekkeweg bevindt zich een houtwal als restant. Deze zou naar het zuiden kunnen worden voortgezet, wat opnieuw een landschapsverbetering inhoudt. Zo wordt de Hosbekkeweg en de bebouwing aan de oostzijde ervan zoveel mogelijk uit het zicht gehouden. In figuur 14 is een inrichtingsschets weergegeven.

Figuur 14. Schets toekomstige inrichting (bron: Schipperdouwesarchitectuur 22 oktober 2015)

4.2 Doel en belang van de activiteiten

Crematorium Twente B.V. is voornemens een crematorium te realiseren op gronden gelegen tussen de Hosbeekweg, Bornebroeksestraat en de Rijksweg A1/A35. De laatste jaren neemt de voorkeur voor cremieren boven begraven jaarlijks toe, in Nederland werd in 2014 gemiddeld 61% van het aantal overledenen gecremeerd. De verwachting is dat het aantal overledenen in Nederland, en daarmee het aantal crematies, de komende jaren zal toenemen.

Naast het toenemend aantal crematies willen nabestaanden naar eigen inzicht en op persoonlijke wijze afscheid nemen. Dit brengt de voorkeur mee voor kleinschalige crematoria en impliceert, naar de huidige normen, ook steeds meer accommodaties en faciliteiten in de nabije omgeving. Nabestaanden ervaren het langer onderweg zijn naar een verder gelegen crematorium als (ver-)storend.

Met de realisatie van een crematorium in Borne kan tegemoet worden gekomen aan de toenemende voorkeur voor cremieren en de vraag van nabestaanden naar kleinschalige voorzieningen in de eigen woonomgeving. Omdat ontwikkeling van een crematorium in het plangebied niet mogelijk is binnen de kaders van het geldende bestemmingsplan is voorliggend bestemmingsplan opgesteld. In het bestemmingsplan is aangetoond dat het planvoornemen vanuit ruimtelijk en planologisch oogpunt verantwoord is. Het bestemmingsplan is op www.ruimtelijkeplannen.nl te raadplegen.

Crematoria Twente B.V. (CT) is een private onderneming in eigendom van 12 samenwerkende gemeenten in de GR OLCT (Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente). CT is de enige onderneming in Twente die crematoria exploiteert. Momenteel exploiteert CT twee vestigingen, één in Usselo (gemiddeld 2.900 crematies per jaar) en één in Almelo (gemiddeld 700 crematies per jaar). Met het oog op de toename van het aantal overledenen is al besloten tot een crematorium in Oldenzaal. De plannen daartoe zijn in voorbereiding. Met het oog op de toenemende voorkeur van cremieren boven begraven, de te verwachten hoeveelheid crematies en de vraag naar meer kleinschalige crematoria heeft CT een strategie bepaald op basis van verspreiding van capaciteit en faciliteiten. In deze strategie van verspreiding vormen de Twentse steden belangrijke sub-regionale bevolkingsconcentraties, die de basis vormen voor de levensvatbare exploitatie van de onderscheiden crematoria. De sub-regio Hengelo (gemeenten Hengelo, Hof van Twente en Borne) wordt daarbij thans bediend vanuit Almelo en Enschede, maar deze sub-regio heeft behoefte aan eigen voorzieningen.

in 2025 zullen naar verwachting circa 165.000 mensen overlijden. Dit betekent dat in Twente, de regio waar Crematoria Twente B.V. crematoria exploiteert, (uitgaande van de eerder genoemde 4%) in dat jaar circa 6.600 mensen komen te overlijden. Zoals in het voorgaande aangegeven is het gemiddeld aantal crematies in Twente op dit moment gelijk aan het landelijk gemiddelde. Uitgaande van het gegeven dat de voorkeur voor cremieren boven begraven jaarlijks toeneemt, kan er redelijkerwijs van worden uitgegaan dat het aantal crematies in 2025 circa 75% bedraagt. Op basis van dit uitgangspunt zal het te verwachten aantal crematies in Twente in het jaar 2025 circa 5.000 bedragen (75% van 6.600).

Naast het toenemend aantal crematies willen nabestaanden naar eigen inzicht en op persoonlijke wijze afscheid nemen. Dit brengt de voorkeur mee voor kleinschalige crematoria en impliceert, naar de huidige normen, ook steeds meer accommodaties en faciliteiten in de eigen woonomgeving. Nabestaanden ervaren het onderweg zijn naar een verder gelegen crematorium als (ver-)storend.

Met de realisatie van een crematorium in Borne kan deze restbehoefte worden opgevangen en kan de te verwachten (en toenemende) regionale behoefte naar cremieren tot 2025 gefaciliteerd worden.

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 5 jaar, van 1 april 2016 tot en met 31 maart 2021. Met de werkzaamheden kan worden gestart zodra ontheffing is verkregen.

4.4 Alternatieven

In het kader van de strategie van herspreiden van capaciteit over de regio, is gezocht naar een passende locatie in de sub-regio Hengelo. In samenspraak met de gemeenten Hengelo en Hof van Twente, leidde dit tot een geschikte en beschikbare locatie in de gemeente Borne. Deze locatie is gesitueerd aan de rand van het dorp in de stadsrand Borne-West. Conform de gemeentelijke visie op deze kernrand worden in dit gebied mogelijkheden geboden aan functies die horen bij of die ondersteunend zijn aan de kern, maar waarvoor geen ruimte is in de kern of die minder gewenst zijn in de kern. Een crematorium en de daarbij behorende voorzieningen kennen een dusdanig groot ruimtebeslag dat hiervoor in de kern Borne of de andere kernen in de sub-regio Hengelo redelijkerwijs geen ruimte beschikbaar is of beschikbaar is te maken. Daar komt bij dat een crematorium, gezien de activiteiten, feitelijk gezien ook niet passend is in bestaand stedelijk gebied. Dit geldt zowel vanuit het crematorium zelf bezien als voor de in dit kader voornaamste belanghebbende in het bestaand stedelijk gebied, de inwoner. Vanuit het crematorium gezien is een locatie buiten de kern wenselijk omdat op een dergelijke locatie nabestaanden en hun gasten in alle rust afscheid kunnen nemen en hier ruimte is voor ritueel gericht op beleving. In het bestaand stedelijk gebied zijn er altijd bepaalde impulsen (verkeer, bedrijvigheid en andere omgevingsgeluiden) die door nabestaanden en hun gasten als storend ervaren kunnen worden. Vanuit de inwoner gezien is een crematorium op korte afstand een inbreuk op de woonbeleving. Naast dat inwoners zichzelf verplicht kunnen voelen om tijdens crematies bepaalde handelingen niet te verrichten die storend kunnen zijn voor een plechtigheid, heeft een crematorium ook een bepaalde verkeersaantrekkende werking die door omwonenden als storend ervaren kan worden. Geconcludeerd wordt dat er gezien de ruimte die het crematorium nodig heeft, er in het bestaand stedelijk gebied redelijkerwijs geen ruimte beschikbaar is. Daarbij is het vestigen van een crematorium in bestaand stedelijk gebied ongewenst. Een locatie aan de rand van het stedelijk gebied (waarbij een voormalige agrarische bedrijfslocatie wordt gesaneerd en hergebruikt) is voor deze functie dan ook meer passend. Door het treffen van maatregelen wordt de functie van de voormalige bedrijfslocatie voor beschermde soorten behouden.

4.5 Wettelijk belang van de ingreep

Ontheffing van verbodsbepalingen wordt aangevraagd op grond van het belang 'Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Er wordt een crematorium gerealiseerd. Deze zal landschappelijk worden ingepast.

4.6 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

De functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de kerkuil blijven gegarandeerd. Het beschadigen of vernielen wordt voorkomen door het treffen van maatregelen.

Ondanks het nemen van maatregelen verstoort de initiatiefnemer de vaste rust- of verblijfplaats binnen de onderzoekslocatie (artikel 11). De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van de vaste rust- of verblijfplaats. Hierdoor kan deze ontheffingsaanvraag ten aanzien van vleermuizen en kerkuil getoetst worden aan de criteria nationale belangen voor het verlenen van een ontheffing.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

5.1.1 Kerkuil

Roestplaatsen van kerkuilen vormen een onderdeel van het functionele leefgebied. Uit mondelinge informatie van de RVO blijkt dat de huidige interpretatie is dat voor het aantasten van roestplaatsen geen ontheffing noodzakelijk is. Er is sprake van aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste rust- of verblijfplaats als er in het gebied van de betreffende populatie onvoldoende alternatieven voor voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen en voor essentieel leefgebied zijn voor de broedparen van de betreffende territoria. De kerkuil gebruikt een aantal vaste plekken in zijn territorium als voortplantingsplaats en/of als vaste rust- en verblijfplaats. Hij wisselt tussen deze plekken. De plekken kunnen enkele honderden meters afstand van elkaar liggen. De kerkuil is flexibel in het wisselen van vaste plek (Bron: RVO, 2014). De verblijfplaats op de onderzoekslocatie wordt slechts sporadisch door de kerkuil gebruikt. Het zal dan ook geen essentieel onderdeel van het leefgebied vormen. Uit onderzoek is gebleken dat in de directe omgeving alternatieve verblijfloccaties aanwezig zijn. Na de sloop van de boerderij zal de kerkuil van andere locaties gebruik maken. Het leefgebied (territorium) van de kerkuil voorziet blijvend in alles dat nodig is om zich succesvol te kunnen voortplanten of om te kunnen rusten.

Door de inrichting als crematorium zal een deel van het foerageergebied van de kerkuil veranderen. In Nederland is een territorium van een kerkuil vaak tussen de 60 tot 1.200 hectare groot. De onderzoekslocatie is in totaal 4 hectare, maar grens wel aan de vaste rust- en verblijfplaats. Gelet op de natuurlijke inrichting van het gebied kan de kerkuil in het gebied voedsel blijven vinden. Dit betekent dat de functionaliteit van het gebied voor de kerkuil behouden blijft. Bovendien ligt het broedterritorium niet in de directe omgeving.

5.1.2 Gewone dwergvleermuis

Zonder het treffen van maatregelen gaat er een verblijfplaats van één gewone dwergvleermuis verloren. De soort maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen en zal in de directe omgeving voldoende alternatieve verblijfplaatsen hebben om naar uit te wijken. De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort van Nederland die in vrijwel geen enkel bewoond gebied ontbreekt. Er zijn geen aanwijzingen voor een toe- of afname van aantallen. Het verlies van een enkele verblijfplaats heeft dan ook geen effect op de gunstige staat van instandhouding, zowel lokaal als landelijk gezien. Behalve een verblijfsfunctie is er ook sprake van een functie binnen de voortplantingscyclus van de soort. Er is sprake van een territorium van een mannetje van de gewone dwergvleermuis, waarbinnen paring plaatsvindt. Omdat de gewone dwergvleermuis een trage voortplanting kent, verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel. Behoud en herstel van de functie in de voortplantingscyclus is daarom noodzakelijk.

5.1.3 Steenmarter

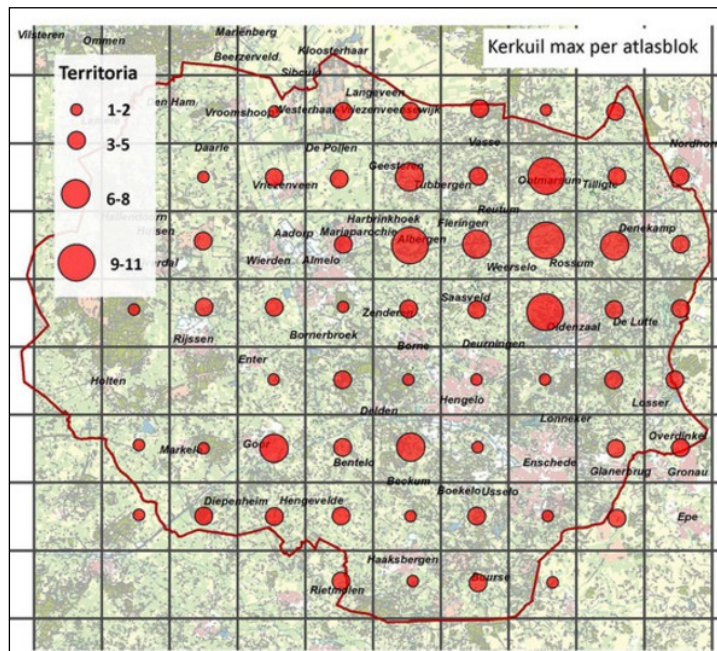
De schuren hebben een functie als voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter. Door de werkzaamheden kunnen deze verblijfplaatsen van de steenmarter worden beschadigd, vernield en verstoord. Zonder het treffen van maatregelen gaat er een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter verloren. Dit kan worden opgevangen door het aanbieden van een alternatief verblijf.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

5.2.1 Kerkuil

Tot ver in de jaren vijftig was de Kerkuil een algemene broedvogel in het cultuurlandschap van Twente. Een bijna fatale omslag kwam in de winter van 1962/1963, toen een groot deel van de kerkuilenpopulatie de hongerdood stierf. Het herstel daarna was moeizaam en vooral strenge winters met veel sneeuw bleven slachtoffers maken. Zo halveerde de stand van de kerkuil in de strenge winter van 1978/1979; in het voorjaar van 1979 werden nog slechts 4 broedgevallen geregistreerd. Ook de hoeveelheid broedgelegenheid nam af. Door restauraties, sloop en opknapbeurten werden boerderijen en schuren voor de kerkuil ontoegankelijk. Intussen begonnen individuele boeren, natuurbeschermers en vrijwilligers van vogelwerkgroepen zich het lot van de Kerkuil aan te trekken. Vanaf 1980 is de "Kerkuilenwerkgroep Twente" actief en werden contacten met boeren gelegd. Boerderijen en stallen werden weer toegankelijk gemaakt voor de uilen, onder meer door openingen in gevels te maken en grote nestkasten op te hangen. Hier en daar werden maatregelen genomen om boerenerven en omgeving weer muizenrijker te maken. Deze aanpak werd een groot succes, de populatie groeide vanaf de jaren tachtig geleidelijk met als hoogtepunt 165 broedparen in het topjaar 2008. Bron: Kerkuilenwerkgroep Twente.

De kerkuil komt verspreid voor over geheel Twente. De hoogste dichtheden van de kerkuil worden aangetroffen in noordoost Twente in de gemeentes Tubbergen en Dinkelland. De laagste aantallen komen voor in de stedenband Enschede, Hengelo en Almelo. In het onderstaande verspreidingskaartje is het maximum aantal territoria per atlasblok van 5 x 5 km weergegeven. Op de kaart is te zien dat er ten zuiden van Borne, in het atlasblok waarin de onderzoekslocatie is gelegen, 1 tot 2 territoria van de kerkuil bekend zijn.

Figuur 15. Verspreiding en aantallen kerkuilen in Twente: bron: Natuur- en vogelwerkgroep de Grutto.

Door de lage dichtheid van het aantal kerkuilen zal er minder concurrentie van andere uilen in de omgeving gaan als het gaat om het vinden van roestplaatsen.

In het jaar 2000 broedden er in Nederland ongeveer 2000 paren. Deze uilen echter broeden hoofdzakelijk (ongeveer 90%) in nestkasten. Daarmee zijn kerkuilen bijzonder sterk afhankelijk van menselijke "goodwill". Bovendien is het aantal kerkuilen ook afhankelijk van het reproductiesucces van de belangrijkste prooi, veldmuizen. Het aantal veldmuizen vertoont een driejarige golfbeweging, welke de kerkuil met enige vertraging volgt (bron: vogelbescherming Nederland). Een trend bepalen is als gevolg van de grote natuurlijke fluctuaties van de aantallen niet goed mogelijk.

De staat van instandhouding wordt als gunstig beschouwd als:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de kerkuil nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt en dat vermoedelijk op langere termijn zal blijven, en;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van de kerkuil niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en;
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populatie van de kerkuil op lange termijn in stand te houden.

Gelet op bovenstaande criteria kan worden beoordeeld dat de gunstige staat van instandhouding van de kerkuilen op de onderzoekslocatie als gunstig kan worden beschouwd. De ingreep heeft betrekking op maximaal 1 territorium. Het broedbiotoop bevindt zich buiten het onderzoeksgebied en buiten de invloedssfeer van de ingreep. Negatieve effecten op dit territorium worden niet verwacht.

5.2.2 Gewone dwergvleermuis

Evenals een beperkt korte termijn effect is er op de lange termijn geen sprake van negatieve effecten op populatieniveau, zowel landelijk als lokaal. Indien de maatregelen getroffen worden zoals beschreven in dit projectplan zal de situatie voor de soort en het individu niet verslechteren. Het aanbod aan verblijfplaatsen is "van nature" al vrij groot. Door aanvullend verblijfplaatsen aan te bieden aan de soort is met voldoende zekerheid te voorspellen dat negatieve effecten op de lange termijn zijn uitgesloten.

5.2.3 Steenmarter

In Nederland kwam de steenmarter vroeger bijna overal voor. In het begin van de tweede helft van de vorige eeuw was het areaal van de steenmarter teruggedrongen tot oostelijk Nederland en Zuid-Limburg, maar de laatste decennia is zijn areaal weer sterk uitgebreid. De steenmarter is een echte cultuurvolger en leeft altijd in de omgeving van de menselijke beschaving. De trend laat zien dat steenmarter niet is afgenomen en landelijk stabiel lijkt te zijn in de regio Oost Nederland. De gunstige staat van instandhouding van de soort in de regio is gunstig (bron min. EZ).

6 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

6.1 Mitigerende en compenserende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de te treffen maatregelen per soort uitgewerkt.

6.1.1 Gewone dwergvleermuis

De te nemen maatregelen voor vleermuizen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

- a. alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- b. onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor vleermuizen;
- c. controleronde(s) om afwezigheid van vleermuizen op moment van ingreep aan te tonen;
- d. in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen.

Ad a. (tijdelijke verblijfplaatsen)

Conform wat is gesteld in de soortenstandaard voor de gewone dwergvleermuis wordt voorzien in 4 tijdelijke verblijfplaatsen. Voor de huidige functie (paarverblijf) volstaat een vleermuiskast van het type Chillon (Vivara) of vergelijkbaar.

- Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats moeten vier alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn die voor minimaal eenzelfde aantal gewone dwergvleermuizen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke plaats. Zonodig kunnen nieuwe (afhankelijk van de situatie permanente of tijdelijke) verblijfplaatsen worden gecreëerd.
- Deze verblijfplaatsen moeten:
 - tijdig voor de werkzaamheden aanwezig zijn (**6 maanden**) om de **dieren te laten wennen** aan deze voorzieningen, de vleermuiskasten zijn daarom reeds geplaatst.
 - binnen het kerngebied van de groep, en dan bij voorkeur zo dicht mogelijk maar altijd **binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats**, worden geplaatst en dit buiten de invloedssfeer van de activiteiten,
 - een locatie hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal **3 meter hoogte**), aanvliegroute en **vrije vlieg-ruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring** en buiten bereik van predatoren,
 - als het permanente voorzieningen zijn, zich allen inwendig in het gebouw bevinden of als een combinatie van inwendig en uitwendig. Zo mogelijk worden ze geïntegreerd in het bouwplan opgenomen. **Uitwendige vleermuiskasten zijn niet geschikt als permanente vervanging**. Vervangende voorzieningen voor zomerverblijfplaatsen zonder kraamfunctie van < 10 dieren mogen zich ook allen uitwendig aan het gebouw bevinden,
 - verschillende microklimaten aanbieden (clustering met **verschillende richtingen**).
 - een vergelijkbare spreiding in het gebouw hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen,
 - zoveel mogelijk dezelfde eigenschappen hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen, zoals zijn van een met de oorspronkelijke verblijfplaats vergelijkbare materiaalsoort en volume, met een vergelijkbare bufferwaarde wat betreft opwarmen en afkoelen,
 - als het tijdelijke voorzieningen zijn, bij **voorkeur aan gebouwen geplaatst worden**, bij **uitzondering aan bomen (paarverblijfplaatsen)** en kunnen de vorm hebben van bij voorkeur meerlaagse platte vleermuiskasten of plaatvormige voorzieningen.

Figuur 16. Locaties geplaatste vleermuiskasten.

Ad b. (ongeschikt maken)

Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen moet plaatsvinden in het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis en buiten de kwetsbare perioden. April of september/oktober zijn daarvoor geschikt. Dit gebeurt bij een temperatuur wanneer het eerste gedeelte van de nacht niet lager is dan 8 graden Celsius en bij afwezigheid van harde regen en wind, zodat vleermuizen actief zullen zijn en gemakkelijk alternatieve verblijfplaatsen kunnen zoeken. Het ongeschikt maken gebeurt minimaal 5 dagen voorafgaand aan de sloop.

De verblijfplaats wordt ongeschikt gemaakt door het openwerken van het verblijf bij de invliegopening (figuur 13). De ter plaatse aanwezige muur wordt ongeschikt gemaakt middels het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht in de muur. In de spouwmuur worden tochtgaten (50 cm bij 50 cm) in de buitenste muur naar de spouw aangebracht. De gaten worden alleen aan de onderzijde aangebracht, zodat het naar boven toe gaat tochten. De gaten worden niet te dicht bij de invliegopening aangebracht. Het ongeschikt maken gebeurt onder begeleiding van een ecoloog. Deze kan op basis van de situatie zoals die in het veld wordt aangetroffen aanwijzingen geven om indien nodig aanvullende maatregelen te treffen.

Ad c. (controle ronde)

Na het ongeschikt maken zal een wachttijd van enkele dagen worden aangehouden om de eventueel nog aanwezige dieren in de gelegenheid te stellen te vertrekken. Enkele dagen voor aanvang van de sloop wordt gecontroleerd of er geen dieren meer aanwezig kunnen zijn in de te slopen bebouwing.

Ad d. (verblijfplaatsen in nieuwbouw)

Conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis zal in de nieuwbouw worden voorzien van 4 nieuwe verblijfplaatsen.

De verblijfplaatsen worden gerealiseerd door het aanbrengen van meerlaagse gevelbetimmering zodat een ruimte van enkele vierkante meters wordt gecreëerd. Zowel de buitenmuur als de binnenzijde van de plaat of planken moeten ruw zijn. Als het een gladde buitenmuur betreft moet eerst een ruwe achterwand bevestigd worden. Met latjes worden de planken zodanig worden bevestigd, dat aan de onderzijde een ruimte ontstaat van ongeveer 3 centimeter en aan de bovenzijde 1,5 centimeter. Het materiaal moet eveneens op voldoende hoogte (minimaal 3 meter) worden aangebracht. In figuur 17 is het aanleggen van een verblijfplaats achter de betimmeringen gevisualiseerd.

Figuur 17. Aanleggen van een verblijfplaats achter de betimmeringen op de toekomstige bebouwing gevisualiseerd.

Steenmarter

Ten aanzien van de steenmarter wordt gedurende de werkzaamheden rekening gehouden met de gevoelige periode. De sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode (maart t/m juli) van de soort en de gevoelige winterperiode. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat eventueel aanwezige steenmarters de gelegenheid krijgt om te ontsnappen. Dit wordt bewerkstelligd door de daken van de bebouwing separaat te strippen. Zodat er geen verblijfsmogelijkheden voor de soort meer aanwezig zijn tussen het dak en het dakbeschoot. Dit kan bijvoorbeeld ook door separate asbestsanering, waarbij de dakplaten worden verwijderd. De exacte datum van het ongeschikt maken blijft afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt definitief bepaald in overleg met de opdrachtgever. Het najaar (september, oktober) is tevens buiten de gevoelige periodes (winter- en voortplantingsperiode) van de overige beschermde soorten. Ter aanvulling wordt er voor de steenmarter een alternatieve verblijfplaats geplaatst in de vorm van een steenmarterkast. Deze wordt op een rustige locatie in één van de houtsingels aangebracht. De kast wordt verdekt opgesteld. Het betreft een kraamkast, waarbinnen jongen kunnen worden grootgebracht.

6.2 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

In figuur 15 zijn de locaties van de te plaatsen voorzieningen weergegeven. De vleermuiskasten zijn reeds geplaatst. De periode september/oktober is voor alle soorten geschikt om de woning ongeschikt te maken voor vleermuizen en aan te vangen met de sloop van de opstallen.

Tabel II. Overzicht maatregelen

Maatregel	Locatie	Geschikt tijdstip
Aanbrengen vleermuiskasten	In en rond het plangebied	Half februari 2016
Plaatsen steenmarterkast	In houtwal in het plangebied	3 maanden voor de sloop
Ongeschikt maken verblijfplaats vleermuis	Woning Hosbeekweg 2	Augustus-oktober
Controleronde voor vleermuizen	Woning Hosbeekweg 2	Na het ongeschikt maken van het verblijf
Start sloop woning	Woning Hosbeekweg 2	Enkele dagen na het ongeschikt maken van de woning voor vleermuizen
Start sloop opstallen	Binnen het plangebied	September- oktober
Geschikt maken van de nieuwbouw voor vleermuizen	Nieuwbouwlocatie	Opnemen in ontwerp-tekening/bestemmingsplan en uitvoeren tijdens de bouw

6.3 Zorgvuldig handelen en zorgplicht

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het werken buiten de gevoelige perioden van de betreffende soorten. De wijze waarop de werkzaamheden betreffende het ongeschikt maken wordt uitgevoerd, zal worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Hierin wordt beschreven op welke wijze het beschadigen van vleermuizen wordt voorkomen, hoe te handelen bij het aantreffen van een vleermuis, hoe te handelen bij onvoorziene omstandigheden. Daarnaast worden maatregelen omtrent algemene soorten omschreven. Tevens wordt vastgelegd welke partijen betrokken zijn bij de werkzaamheden en welke verantwoordelijkheden deze partijen hebben ten aanzien de uitvoering.

7 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Borne een projectplan opgesteld en een ontheffingsaanvraag begeleid in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet ten behoeve van de voorgenomen realisatie van een crematorium aan de Hosbekkeweg 2 te Borne.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - Gewone dwergvleermuis, kerkuil en steenmarter
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Gewone dwergvleermuis: paarverblijf
 - Kerkuil: roestplaats en onderdeel foerageergebied
 - Steenmarter: kraamverblijfplaats
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - Gewone dwergvleermuis: 1 individu met gunstige staat van instandhouding. Er is geen indicatie van toe- of afname.
 - Kerkuil: 1 territorium met gunstige staat van instandhouding
 - Steenmarter: kraamverblijfplaats met gunstige staat van instandhouding
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
 - Ja, de gewone dwergvleermuis kan van het plangebied gebruik blijven maken.
 - Ja, de kerkuil kan van het plangebied gebruik blijven maken.
 -
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Gewone dwergvleermuis: er worden 4 paarverblijfplaatsen aangeboden in de vorm van nestkasten en een voor vleermuizen geschikt gebouw op 4 plekken.
 - Kerkuil: op korte termijn zijn er voldoende alternatieven, het foerageergebied blijft beschikbaar.
 - Steenmarter: er wordt een kraamverblijfplaats aangelegd.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - Al het redelijkerwijs mogelijke wordt gerealiseerd met aanvullingen boven het wettelijk verplichte, waardoor het succes hoog wordt ingeschat.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - Aan de zorgplicht wordt voldaan door het werken buiten de gevoelige perioden van de betreffende soorten. De wijze waarop de werkzaamheden betreffende het ongeschikt maken wordt uitgevoerd, zal worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Tevens worden hierin de algemene soorten opgenomen.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
 - Conform de gemeentelijke visie op deze kernrand worden in dit gebied mogelijkheden geboden aan functies die horen bij of die ondersteunend zijn aan de kern, maar waarvoor geen ruimte is in de kern of die minder gewenst zijn in de kern. Een crematorium en de daarbij behorende voorzieningen kennen een dusdanig groot ruimtebeslag dat hiervoor in de kern Borne of de andere kernen in de sub-regio Hengelo redelijkerwijs geen ruimte beschikbaar is of beschikbaar is te maken. Daar komt bij dat

een crematorium, gezien de activiteiten, feitelijk gezien ook niet passend is in bestaand stedelijk gebied. Door het treffen van maatregelen wordt de functie van de voormalige bedrijfslocatie voor beschermde soorten behouden.

- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
 - Ruimtelijke ontwikkeling. Met de realisatie van een crematorium in Borne kan de te verwachten (en toenemende) regionale behoefte naar cremieren tot 2025 gefaciliteerd worden.
 - Omdat de ontheffing wordt aangevraagd voor het verstoren (niet voor beschadigen en vernielen), is een belang uit de vogelrichtlijn of habitatrichtlijn niet aan de orde.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtname van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

